

ЧЭПНИЭР	Сыаната
1988 снл. Атырдыах ыйын 18 күнэ,	3 харчы

— Отделеннага мангыт
нмманан аян мангай
Филипп Дмитриевич Ва-
рашков оттообута. Рес-
публикада тийиз билди-
бит Кызы отчута Григо-
рий Турини омытынан.
Вийиги итинга эмиз одус
көрөсөз бийылгыттан
туунашыбыт. Выхарын
Баранковтаах ити нм-
(Салгытын 3 стр. көр).

ИНТЕНСИВНЭЛ ТӨЛӨӨҮҮҮ—ЭТИ ЭЛБЭТИН РЕЗЕРВЭТЭ

Е. ВАСИЛЬЕВ,
ОАПХ үлэнттэрин
профсоюзун
председателэ

ний үзэлнээр буоланнар
«олгом оттоох эвено» дэ-
тэллэр. Кичилэр бэйкыл
ессе сүүһүнэн тонна син-
лэһи бэлэмизетилэр. Ит-
алтыһаах хонукка. Нонс
сиргэ престымит оту
кэксэлэтэч ыстэһи оло-
рон, оһоо синлэһи ута-
баран, урдунэн неллофа-
һынан салсын киирба-
гына ита сабан кэбиспит
тэр. «Үчүгэйдик омордох
хэ синлэс буоргубаат, Су-
дургу уоһаа үчүгэй нэ-
ма». — диир Семен Се-
нович. Дээ ита курду-
ханна үлэ судургутун, о-
рэрэри нелдүүстэвэһи бу-
дан бүтөрө оһоро сылды-
тэһи. Үлэһит дьон!

манан бәһизэйгэн 500-
чәкә тоина оту собогтоон-
калаабытара. Бһиги да
бһыыл инһилэртэн хаал-
сыбатартыт дһн бәтә сә
наалаахһыт — дһн кәп
һинр от түгәбр сынһана
олорон Семен Семенович
Звеньевой СРТ-60 агре-
гаты оссә быларыһын бу-
думута Эрдәттән инһин
оготубут звено оһсуу-
лаахһык үләнһир. Былы-
рыһн өскөтүн сәтһи, бу-
лан оттообут эһит буол-
лаһтарыһа, бһыыл сүнһү-
һән бәһиз сылдаһлар.
Чорбойбут иккн үләнһит
Спиридон Собакин уһһа
Сидор Мироянов үксүн
һүрүв тутуутугар үлән-
һилләр. Уолаттар ном-
һо 8 км ходуһаны бу-

◆ КИИ УОННА АПЫЛА ◆

ФАРАНАН БУЛТААНЫ БОБУЛЛАР

Оройуонга быһыл са бын хайа да сыллааҕар бары нэһиликтэргэ кубуок тарҕата. Саха дьонугар кубуок барыһа ситэн улаанньытын кини бултааны дьыл айымга буоллаҕа. Ону өйдөөбөт курдук номнуо түһүгү түлүрбөх браконьердар баар буолулар. Алаастар, үрэхтэр сагаларынан, айан суолун кытылларынан суур-көтө, мөһөһүн, мөһүнү сылдыар кубуок оҕолорун фара уотунан эбэтэр проекторунан дьөлө тыктаран ыдыаһаллар. Олохторугар уохтара тийбэт буолан итиннигиттэн дьарыктаналлар. Итин ас-танас дьөлөһүттэн тоҕон өлөн, көчүрүгэһинтэн атыннык сыаналыаха сатамат. Онон олохтоох селсөөктөр исполкома ра бу күнүртөн саҕааан кубуок харыстаан улаа-тыннаһан эрэ баран бултаар дьаһалы ылаах-таахтар. Фаранан бул-тааччылары, браконьер-дары миэстэтигэр тутан-хабал, сирейдэн-харах-таан общественность дьүүлүгэр табааран илбэххэ. Браконьердары ким тутууна эбэтэр бил-лэн-норон докладной тү-һэрбиккэ көбүдээһин би-ринимийа харчы көрүлэр. Ол суумата ыстараапта-нар кини төһөнү түлүөх-төһүтүн тутулуутах.

Солк. ыстараап төлөнөр. Оттон туртаска 300, кинис-кэ 500, нормага 300, кө-төрдөргө 10—50 солк. ыстараап төлөнөр. Буобу-ра, андаастар уонна да атын күндү түлүөх кыыл-лар уйаларын, хороонно-рун алдыагы иһин үс бүк ыстарааптаналлар. Фаранан браконьер-дааныга түбөспүт граж-даннар бултуур саалара, туһамыт транспорттара былданаллар уонна төн-нөрүлүбэттэр. Брако-ниердааны маҕнайгы тү-бөтөһүгэр кытаанах ад-министративнай миэрэ туттулар. Иккитээн ту-тулууга холобунай дьыла тэрлээр. Обще-ственная транспорт сред-ствотун туһамыт брако-ниердар тэрлээр бары көбүдү түлүөхтөр. Ити-ни таһынан техниканы кытар проталара ГАИ-га көрүлүөхтөрө.

Оройуонга сыл ахсын браконьердааны бары кө-рүкүрө албан иһэрэ ки-ини дыксийнэрэр. Обще-ственная кинилэри утары охсуһууга нөмөдө-һүн наада. Сельский Со-веттар исполкома ра, олуур үлэһиттэр, обще-ственная охотинспектор-дар айылҕаны харыстаа-һыга хаһаанньытааҕар да сэрэхтик туруналлара эрһиллэр.

В. НОЕВ,
булчуттар уонна балык-сыттар оройуоннааҕы обществоларын быра-быһаанын председ-датель.

◆ Баһаартан сэрэхтээх буолуу ыйа ытылла турдагына ◆

ЧОПЧУ ДЬАҔАЛЛАРЫ ЫЛЫАХТААХТАР

Кыстыкка бөлөмнөнүн үтүннээн ытыллар кү-һүгү мыйара баһаартан сэрэхтээх буолуу дьаһал-ларын өрдүк чопчутук хо-лорору. Оромуну ыла-тыга сэрэхтээх, болдон-толоох буолууну арай-лэр. Чуолаан, ити сыла-нан атырдык мыйн 15 күнүттэн республикага баһаартан сэрэхтээх бу-луу ыйа биллэриллбитэ. Оройуонга итиннэхэ аналлаах комиссия тэри-лэн үлэтин саҕалаата.

Месичинна тэрлэтээр, нэһиликкэ бүүтүүнэ кытыахтаах. Бу кэмгэ олохтор уонна котельнай-дар оромуннэригэр ба-һаартан сэрэхтээх буолуу ирдэбиллэрэ төһө туту-куллубуттарыгар, баһа-рынай муунутар тэрэ-һиннэригэр, сылыттылар резервуардары бөлөм-нэһингэ рейдэлэри ыла-тааһа, Фермалар та-тарыгар оту тэһин үтүн-нээн ытыллар. Итиннэ-хэ эмэ адалыты уоттан харыстыыр дьаһаллары умууохха. Онон уоттан сэрэхтээх буолуу быраа-былатын өссө төгүл сана-тыаһы баҕарыллар. До-роххой аһылык ыскалат-тары, сарайдары ана-лаах площадкада оҕоһу-луохтаах. Площадка ту-лата кэбиниттэн, ыстаа-былтан 15 м тейичи түөрт метр иһиннэх тына хөрүтүлүөхтээх. Биир кэбинин туар нэһэ 150 кв. м, оттон престаммит от эбэтэр соломо туар сирэ 500 кв. м ордуо суохтаах. Ыстаабыллар, кэбинилэр икки ардыла-

ра 20 м кырата суох, испээскээн кытта холбуу уурбууттар. Испээскэ-э сик нэһэ реакция баран уот турбут.

Котельнай оҕоо туруу-руллубут олоҕо ирдэбил-тэ иппиттээбэт буолан, уот бардым, оҕоо турба-та мөлтөбүттөн баһаар тур-дун, о. д. а. түбөтөлөргө алдыархай тахсыбыт би-ричиннээн кини байэтнэ баһаартан сэрэхтээх бу-луу быраабылаларыгар аахыйымтыа суох сы-һына, ардыгар ону бил-бэтэ буолар. Ол да иһин холобунай кодекска та-һаарыллыбыт нөһөһтөр иһин сирей буруйдаахтар эппиттээхтээхтэрэ этил-лэр. РСФСР Холобунай кодексин 99, 100, 140, 149, 150, 172, 199, о. д. а. ыстатылаларыгар ол туһунан чопчу суруллар. Холобур, 150 ыстатыа этэриннэ, гражданнар бас биллэлэрин сэрэҕэ суох-хуттан уоттаабыт, алдыа-ныт-кэһэллэһит буолаах-хына, үс сылга тийэс көнү-лүгүн быстарыаххын сөп. Эбэтэр халатноска-тан баһаары ытан хо-ромунуу таһаарыт буол-лааххына, үлэһини дуоһу-насыттан уһуллуоххун, эбэтэр 300 солк. ыста-раапаннааххын эбэтэр 3 сылга дьэри хаайыага ууруллуоххун сөп (172 ыстатыа).

Чуолаан ити ирдэбил-лэри тутуспат буолууттан үгүс сыра баран оттоммун кэбинилэрэ уокка был-дыаммытара оройуонга эмэ адыаа суох. Ол курдук 1987 сыллааха Карл Маркс аатынан сов-хозка уоту сэрэҕэ суох туттуу түмүгэр биир кэ-биниллэх от умайан ба-ран салгыы баран 5 кэ-бинини суох өнтөрбүтэ. Кинилэр баһаартан сэрэх-тээх буолуу быраабыла-рын кэһи, кэбинилэр иһин ардыларыгар хорү-туулары өнтөрбөхтөр этэ. Оттон муус устарга от Эрилик Эристин аа-тынан совхозка умайыта. Манна престаммит оту

испээскээн кытта холбуу уурбууттар. Испээскэ-э сик нэһэ реакция баран уот турбут.

Котельнай оҕоо туруу-руллубут олоҕо ирдэбил-тэ иппиттээбэт буолан, уот бардым, оҕоо турба-та мөлтөбүттөн баһаар тур-дун, о. д. а. түбөтөлөргө алдыархай тахсыбыт би-ричиннээн кини байэтнэ баһаартан сэрэхтээх бу-луу быраабылаларыгар аахыйымтыа суох сы-һына, ардыгар ону бил-бэтэ буолар. Ол да иһин холобунай кодекска та-һаарыллыбыт нөһөһтөр иһин сирей буруйдаахтар эппиттээхтээхтэрэ этил-лэр. РСФСР Холобунай кодексин 99, 100, 140, 149, 150, 172, 199, о. д. а. ыстатылаларыгар ол туһунан чопчу суруллар. Холобур, 150 ыстатыа этэриннэ, гражданнар бас биллэлэрин сэрэҕэ суох-хуттан уоттаабыт, алдыа-ныт-кэһэллэһит буолаах-хына, үс сылга тийэс көнү-лүгүн быстарыаххын сөп. Эбэтэр халатноска-тан баһаары ытан хо-ромунуу таһаарыт буол-лааххына, үлэһини дуоһу-насыттан уһуллуоххун, эбэтэр 300 солк. ыста-раапаннааххын эбэтэр 3 сылга дьэри хаайыага ууруллуоххун сөп (172 ыстатыа).

Бу үлэни миэстэтигэр селсөөктөр исполкома-ра нилиэхтээхтэр саҕа-

лыахтаахтар. Быстахтык ылаахха, добровольная баһаарынай дружиналары тэрийиннэ. баһаартан куттал суох буолуутун дьаһалларынан дьарыкта-ныахтаахтар. Ол эрэри сорох салайааччылар бөйбөрө даҕаны кинилэр-гэ ханны эбэһипэс сүт-тэриллэрин, туох ирдэ-рини билбэттэр. Онон ки-нилэргэ анаан оройуонга аттестацияны ытар, уол-дыаста. Республика ми-нистерстволарын уонна ведомстволарын салайаа-чыларын аттестациялаа-һын баһаартан куттал суох буолуутун кытта си-бээстээх сорох бопуруос-тары кэмнэр баһаарыга ылааҕы үөскээһинтэ. Оттон билиги оройуонга ити дьылананы өйүүхтээбэр, кэпсэтиэхтээбэр төттөрү-түп техникаттан куттал суох буолуутун иһин эппиттээх инженердэри (баһаартан куттал суох буолуутун хааччыны ки-нилэр эбэһипэстэригэр кинирсэр) штаттарын сар-быһыы суолугар сурду-бут. Ити бу дьылананы иһинсэ учурааттаах бопу-руос курдук көрүүттэн үөскээбит чаччы дьонтон атыннык сыаналыаха та-быллыбат.

Месичин кэмнэр миэстэтигэр үөскээбит су-бу туоратыллар быстах бопуруостары сэрэ нэ-һилээһиннэ эмэ дьа-рыстаныахха.

В. ГАРБУЗ,
госпожнадзор инспек-циятын начальнигы.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

Кыһамнылаах үлэһит

Соловьевтаагы участ-ковой балыһына Е. К. Чичигинарова үс сыл ана-раа өттүгэр сага үөрөһүн бүтэрэн кэлбитэ. Сага эмчит үлэһиттэр кыһа-мнытынан, дьонго-сэргэ-э эйбээс сыһыаннан олох-тоохтор ытыктабылларын ыла. «Билиги врачпыт» — дьон ааттыллар кини-ни дэриэбинэҕэ.

Оройуон кииниттэн 80 км тейичи олоҕор ыраах, тутах сэлэһиннэҕэ эмчит үлэһэ сулургу буолбатах. Билиги врачпыт ыарахан ыараахтар аттыларыгар күнүн-түүнүн харыстаа-бакка олоҕор, суһал көмө наада буоллаҕына, транс-порт, самолет көрдөөн, тургорсан суурэр-көтөр.

Итини таһынан Елиза-вета Константиновна нэ-һилиэн общественнай оло-гор активнайдык кыттар, ыаныксыттары солбу-лууга, уус-уран самодея-тельноска иһини күөһтэ сылдыар.

Мин үс сыл анараа от-түгөр ыараханнаах ыла-дьян, этэргэ дылы, үрүм күнүм харагарбыта. От-тон билигин суруу суруйа олоҕор буоллаҕына, ол Е. К. Чичигинарова өн-гө. Баһыма, айаах,

миниттэн, дьонгуттан — нэһилик олохтоохтору-тан. Куруук манньык үлэ-һин, көмөлөһө, күдэ-үөрэ сырыт.

Е. ЕГАСОВ.

Бюрократ ханна саһар?

Кылааннаах нэһили-гэ олохтоохторо дайыс да сылын электро-уот сү-гүн-садын нэһэлтэттэн олус эрөйдөннүлэр. Үгүс-тэн арыах холобур. Вы-ыл саас аан дойду иһин улахан государтволарын баһылыктарын Москвада буолбут үрдүк таһымнаах көрүһүүлэрин. Бүтүн Союзтаагы XIX партий-най конференцияны те-лензорынан көрбөтүбүт. Оттон сайынны элекро-питнаван туһанар ыла-лар ас астанар, нилээн буһарынар (уот суоҕар пенария үлээбэт) кыһал-датыттан өгүрүк куйааска олох оттон буһан оло сым-тылар. Абытай да! Кэтэх хаһаайыстыбалаах дьон үүтүтүн иһиннэ эри-лэр сэллэрээтэрдээх ыла-га таһынан астаннылар. Вөһүлөгү биир тына со-һорго-сыһарга төһөлөх сыра-сылаба бараммыта буолуой!

Радио, телефон үлэ-лээбэтэ олох үгэскэ кубу-луйда. Күһүн чугаһаан

иһэрэ билиги кыһал-да-бытын өссө үкэстэр: ха-ранаҕа кайдах олоруох бэйэбитий? Муҕар, ма-һаһыһына чүмэчн тооромо-һо да суох.

Бу урут, 1937—1938 сыллардаахха, эбитэ буол-лар норуот өстөөхтөрүн, троцкистар дьайыылара дэһнэ эһипит буолуо. Оттон билигин? Бүтүн нэ-һилик дьонун кыһал-датыгар, хас да сыллаах туруорсууларыгар кыһа-мат салайааччылары бю-рократтартан атыннык ааттыахха сөп дуо? Суох. Төһө да өһүргэмнэ иһин. Ол бюрократ-салайааччы ханна саһар? «Агропром-энергога?», ДАЭО-га? Арылаахтары эрөйдэ-бит буруйдаах буолуу, дьаһал ылылларын кууэ-бит.

А. КАРСАНАЕВ.

Субуруускай аатынан совхоз салалтата, Бол-тоно селсөөкөтө исо-полкома, отделение со-вета, Болтоно адыс кылаастаах оскуолатын коллектива, сарын уон-на үлэ ветераныгар Сиссин Дмитрий Ники-тичка таптыр кэргэнэ

МЕСТНИКОВА
Мария Григорьевна эһискэ ылдыан олбү-түнөн табаарыстарыгар билэр дьонугар, ди-ринник курутуйаан ту-ран, иһитинэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сисннэрэ, ай-махтара.

Эрилик Эрдстин аатынан совхоз салал-тата, Хоптодо селсө-ветын исполкома, от-деление совета үлэ ве-терана

ВАСИЛЬЕВ

Константин Петрович уһун ыарахан ыарыы-тан олбүтүнэи кэргэн-гэр, оҕолоругар, ай-махтарыгар бэйэлэрин кутурданнырын тириэр-дэллэр.

Таптыр кэргэннэ, аҕабыт, эһэбит, аймах-пыт үлэ ветерана

ВАСИЛЬЕВ

Константин Петрович уһун ыарахан ыарыы-тан олбүтүн, бары би-лэр дьонугар, дириг-ник курутуйаан туран, иһитинэрэбит.

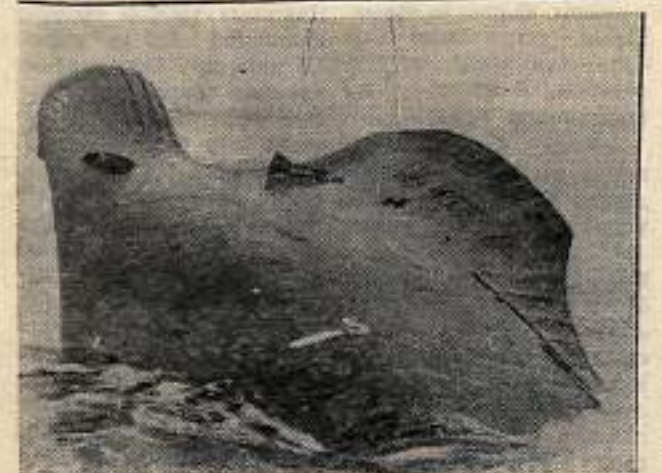
Кэргэнэ, кыһа, уолаттара, кийи-тэрэ, сисннэрэ, ай-махтара.

Таптыр кэргэннэ, ийэбит, эһэбит, аймах-пыт

МЕСТНИКОВА

Мария Григорьевна эһискэ ылдыан олбү-түнөн табаарыстарыгар билэр дьонугар, ди-ринник курутуйаан ту-ран, иһитинэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сисннэрэ, ай-махтара.

Объективка — Севернэй муора

Эһиги бу сэмэһа хас да мй анараа өттүгэр Се-верной муораҕа Голлан-дий кытылларын чугаһы-гар тимирит «Анна Бро-ер» танкер килин көрө-бүт. Танкер бортугар ура-ты кутталлаах таһарас — дьааттаах фенол баара. Ол субу кытыл олохтоох-торугар, Севернэй муора фаунаыгар уонна фло-ратыгар (бу бассейи бай-этэ даҕаны экологиче-ской катастрофа сирги-бөһүн буолбута ыраат-та) өлөрөрдүү кутталла-һын иһин, ону суох өн-гөр, муораны дьааттан ыраастыыр үлэлэр араас сылтабынан көһөрүлү-нэр көһөрүлүн иһэллэр.

«Анна Броер» танкеры кытта буолбут түбөтэ Ардаагы, баайы-дуолу бас билээчилэр тула-дыар эйгэни харыстааһын уонна кинини чөлүтүр тү-һэри проблемалары бэрт арыах ахсааннаах кийиттэн састааптаах об-щественнай тэрлэтээр представителлэрин саны-ларыгар сүктөрөн баран быһаарарга сыһыаннара дэиктэтик көстөр. Ката-строфалар биричиннэлэ-рин арыарга да тизгэй-бэттэр, дьаһал да ыла-рга көмөлөспөттөр, оттон ити алдыархай иһин буруй-даахтар бэрт нэбээстэтик эппитинэстэн куотунал-лар.

АПН — ССТА фотота.

Редактор Н. Е. МАКАРОВ.
НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21.332, отделы — 21.265, общий — 21.505.

«САГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чураччинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.
Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лст. Тираж — 3983 экз.

Чураччинская районная типография Госкомплдата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».